

IZVOZ PAPRIKE IZ REPUBLIKE
SRBIJE *Puškarić Anton ¹**Rezime**

U radu je analiziran izvoz sveže i suve, odnosno mlevene paprike iz Republike Srbije. Determinisane su najznačajnije destinacije izvoza, njihovo učešće i značaj u ukupnom izvozu. Vremenski period istraživanja je 2020-2024. godina. Izvoz sveže paprike iz Republike Srbije prosečno je iznosio je 9,3 hiljade tona, dok je izvoz suve, odnosno mlevene paprike bio na prosečnom nivou od 1,1 hiljada tona. Vrednost ukupnog izvoza analiziranih proizvoda iznosila je prosečno 13,7 miliona US dolara. Cena koja je ostvarena u izvozu sveže paprike prosečno je iznosila 0,73 \$/kg, dok je cena suve, odnosno mlevene paprike bila na prosečnom nivou od 6,27 \$/kg. Najznačajnije tržište za izvoz sveže paprike bila je Bosna i Hercegovina na kom je godišnje prosečno plasirano 2,8 hiljada tona, odnosno 30,7% izvoza. U istom periodu, najznačajnija destinacija za izvoz suve, odnosno mlevene paprike bila je Mađarska u koju je godišnje prosečno izvezeno 318 tona ovog proizvoda.

Ključne reči: paprika, izvoz, Republika Srbija

EXPORT OF PEPPER FROM
THE REPUBLIC OF SERBIA *Puškarić Anton ¹**Summary**

The paper analyzes the export of fresh and dry or ground pepper from the Republic of Serbia. The most important export destinations, their participation and importance in total exports were determined. The research period is 2020-2024. The average export of fresh pepper from the Republic of Serbia was 9,3 thousand tons, while the export of dry or ground pepper was at an average level of 1,1 thousand tons. The value of the total export of peppers was 13.7 million US dollars. The price realized in the export of fresh pepper averaged \$0,73/kg, while the price of dry or ground pepper was at an average level of \$6,27/kg. The most important market for fresh pepper is Bosnia and Herzegovina, where an average of 2.8 thousand tons, or 30,7% of exports. In the same period, the most important destination for the export of dry or ground pepper was Hungary, where an average of 318 tons of this product was sold annually.

Keywords: Bell pepper, paprika, export, Republic of Serbia

* Rad je deo istraživanja finansirani sredstvima MNTRI RS, verifikovan ugovorom br. 451-03-136/2025-03/200009 od 4.2.2025. godine.

¹ Dr Anton Puškarić, naučni saradnik, Institut za ekonomiku poljoprivrede, Volgina 15, Beograd, Srbija, e-mail: anton.puskaric@gmail.com

* Paper is a part of research financed by the MSTDI RS, agreed in decision no. 451-03-136/2025-03/200009 from 4.2.2025.

¹ Anton Puškarić, PhD, research associate, Institute of Agricultural Economics, Volgina 15, Belgrade, Serbia, e-mail: anton.puskaric@gmail.com

1

Uvod

Paprika je važan usev u mnogim regionima sveta (Rubio et al., 2010). Predstavlja veoma vredno povrće, ima povoljnu strukturu i posebno visok sadržaj vitamina C, te je stoga pogodna za direktnu potrošnju, kao i za preradu (Valšikova et al., 2006). Sorte paprike karakteriše velika morfološka raznolikost plodova i različite karakteristike i sastav hranljivih materija (Cebula et al., 2015).

Plod paprike sadrži širok spektar karotenoida, flavonoida, fenola, kapsaicina i drugih komponenti koje određuju veliku varijabilnost mirisa i ukusa proizvoda i posledično preferencija potrošača (Vera-Guzman et al., 2012).

Predstavlja jedno od povrća koje se u svetu najviše konzumira, a koristi se i kao začim. Postoje mnoge vrste paprika koje se uzgajaju širom sveta, a smatra se komercijalnim usevom zbog svoje značajne ekonomske vrednosti (Madhavi et al., 2016).

Na međunarodnom tržištu paprika se može naći u obliku različitih proizvoda, a pored toga što predstavlja značajno povrće sa stanovišta prehrambene industrije, paprika je i proizvod koji se koristi u farmaceutskoj industriji. Posmatrano sa stanovišta vrednosti, značaj paprike ogleda se i u visokoj participaciji u svetskom prometu povrća.

Cilj istraživanja je da se sagledaju osnovne karakteristike izvoza paprike (sveže i suve, odnosno mlevene paprike) iz Republike Srbije sa stanovišta količina, vrednosti, cena i izvoznih tržišta.

2

Materijal i metod rada

U radu je analiziran izvoz paprike (sveža i suva, odnosno mlevena paprika) iz Republike Srbije. Podaci su preuzeti iz baze podataka Republičkog zavoda za statistiku, za vremenski period od 2020. do 2024. godine

U radu su korišćene standardne statističko-matematičke metode. Intenzitet kretanja promena kvantifikovan je izračunavanjem stopa promena primenom funkcija sa najprilagođenijim linijama trenda originalnim podacima. Značajne pojave prikazane su u vidu tabela i grafikona.

Rezultati istraživanja **3**

Izvoz paprike (sveža i suva, odnosno mlevena paprika) iz Republike Srbije u analiziranom petogodišnjem periodu (2020-2024) prosečno je iznosio 13,7 miliona USD. Vrednost izvoza imala je tendenciju blagog pada po stopi od 0,98% godišnje uz variranje u odnosu na prosek od 10,27%.

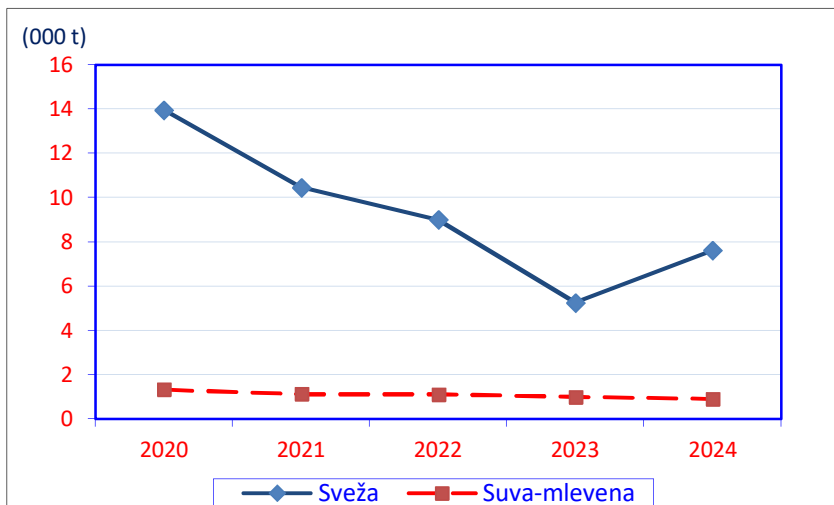
Sa stanovišta vrednosti, u izvozu paprike iz Republike Srbije, sveža i suva, odnosno mlevena paprika imale su podjednako učešće, 49,1% odnosno 50,9% vrednosti izvoza, što je predstavljalo prosečno 6,7 miliona US dolara vrednosti izvoza sveže paprike, odnosno 7,0 miliona US dolara, koliko je iznosio izvoz suve, odnosno mlevene paprike.

Izvoz sveže paprike iz Republike Srbije u analiziranom periodu zabeležio je tendenciju pada po stopi od 6,03% godišnje, a nepovoljno je što je najveća vrednost izvoza (8,7 mil. USD) ostvarena u prvoj godini istraživanja, dok je u godinama koje su sledile varirala u intervalu od 5,2 do 7,1 miliona US dolara.

Izvoz suve, odnosno mlevene paprike, posmatrano sa stanovišta vrednosti, zabeležio je tendenciju rasta po stopi od 4,23%. Značajno je da su najveće vrednosti ostvarene u poslednje dve godine istraživanog perioda u kojima je izvoz iznosio 7,6, odnosno 7,7 miliona US dolara. Razlog za navedeni rast vrednosti izvoza navedenih proizvoda predstavlja izražen rast izvozne cene u poslednje dve godine istraživanog perioda.

Sa stanovišta količine, u izvozu paprike iz Republike Srbije značajnija je sveža paprika, čiji je izvoz godišnje iznosio 9.262 tone. Izvoz ovog proizvoda je u periodu koji je predmet istraživanja zabeležio trend izraženog pada po stopi od 17,32%, uz variranje u odnosu na prosek od 35,16% godišnje. Najveći izvoz ostvaren je u prvoj godini istraživanja (2020) kada je iznosio 14,0 hiljada tona, dok je u sledećim godinama varirao u intervalu od 5,2 do 10,5 hiljada tona (*grafikon 1*).

Najveća količina sveže paprike realizovana je na tržištu Bosne i Hercegovine, a prosečan godišnji izvoz bio je na nivou od 2.840 tona, što je prosečno činilo 1,7 miliona USD (*tabela 1*). Bosna i Hercegovina predstavlja najznačajnije tržište za izvoz sveže paprike iz Republike Srbije, a na ovu činjenicu ukazuje i podatak da učešće u izvozu prosečno iznosi 30,7%. U analiziranom periodu izvoz je imao tendenciju pada po stopi od 11,09% godišnje. Najveća količina sveže paprike na ovo tržište izvezena je 2020. godine (3.673 tone), dok je najmanji izvoz, koji je iznosio 1.999 tona, ostvaren tri godine kasnije.

IZVOZ
PAPRIKE IZ
REPUBLIKE
SRBIJE

Grafikon 1. Kretanje izvoza sveže i suve, odnosno mlevene paprike iz Republike Srbije (000 tona)

Chart 1. Trends in export fresh and dry or ground pepper from the Republic of Serbia (000 tons)

Analizirajući spoljnotrgovinsku razmenu poljoprivredno-prehrambenih proizvoda Srbije i Bosne i Hercegovine, Puškarić et al. (2024) navode da sveža paprika predstavlja jedan od najznačajnijih izvoznih proizvoda Republike Srbije na ovo tržište i da je u 2023. godini vrednost izvoza iznosila 1,7 miliona \$.

Tabela 1. Izvoz sveže paprike iz Republike Srbije (2020-2024), tona i 000\$
Table 1. Export of fresh pepper from the Republic of Serbia (2020-2024), tons and 000\$

Zemlja	Prosečna količina (t)	Struktura ukupno= 100%	CV (%)	Stopa promene (%)	Prosečna vrednost (000\$)
Bosna i Herc.	2.840	30,7	22,29	-11,09	1.707
Hrvatska	2.391	25,8	37,03	-15,81	2.212
Slovačka	1.227	13,2	44,76	-25,18	460
Slovenija	656	7,1	63,76	-34,35	649
Mađarska	429	4,6	*	*	205
Ostale	1.719	18,6	-	-	1.499
Ukupno	9.262	100.0	35,16	-17,32	6.732

Obračun na bazi podataka RZS Beograd

* zbog prekida kontinuiteta u vremenskoj seriji nije bilo moguće izračunati koeficijent varijacije i stopu promene

U istraživanju koje se odnosilo na izvoz povrća iz Republike Srbije u periodu 2010-2015. godine, Vlahović i sar. (2016) navode da je najveća količina sveže paprike izvezena na tržište Bosne i Hercegovine, koja je u tom periodu, prosečno godišnje apsorbovala 35,5% ukupnog izvoza ovog povrća.

Posle Bosne i Hercegovine, najveće količine sveže paprike izvezene su u Hrvatsku. Prosečan izvoz bio je na nivou od 2.391 tone, što je činilo 25,8% ukupno izvezenih količina. Posmatrano sa stanovišta vrednosti, izvoz je prosečno godišnje iznosio 2,2 miliona USD. Količinski izvoz ovog proizvoda u Hrvatsku imao je tendenciju pada po stopi od 15,81% godišnje, uz variranje u odnosu na prosek od 37,03%. Najveći izvoz ostvaren je u prvoj godini analiziranog perioda (3.698 tona) dok je u ostalim godinama varirao u intervalu od 1.210 do 2.460 tona.

Izvoz u Slovačku prosečno je iznosio 1.227 tona i imao je tendenciju pada po stopi od 25,18% godišnje. U istom periodu, prosečna vrednost izvoza bila je na nivou od 460 hiljada USD. Značajno je navesti da je izvoz sveže paprike u Slovačku u prve tri godine istraživanog perioda bio veći od hiljadu tona, odnosno varirao je u intervalu od 1.339 do 1.958 tona, da bi u poslednje dve godine perioda bio značajno smanjen, kada je iznosio 690, odnosno 671 tonu.

Slovenija i Mađarska su u ukupnom izvozu sveže paprike participirale sa 7,1% odnosno 4,6%. Izvoz u Sloveniju prosečno je iznosio 656 tona i imao je tendenciju izraženog pada po stopi od 34,35%. Izvoz u Mađarsku bio na prosečnom nivou od 429 tona, a karakteristično za izvoz sveže paprike u ovu zemlju je to što nije ostvaren kontinuitet, odnosno u 2023. godini izvoz je izostao.

Zemlje Evropske unije i CEFTA predstavljaju najznačajnija tržišta za plasman sveže paprike na međunarodnom tržištu. Od ukupnog izvoza sveže paprike najveći deo, 62,1%, izveze se na tržište Evropske unije, zemlje CEFTA participiraju sa 37,4% dok se u ostale zemlje plasira svega 0,5 % ukupnog izvoza sveže paprike iz Republike Srbije.

U izvozu sveže paprike iz Republike Srbije ostvarena cena bila je na prosečnom nivou od 0,73 \$/kg (*tabela 2*). Izvozna cena ovog proizvoda imala je tendenciju rasta i najveće vrednosti ostvarene su u poslednje dve godine analiziranog perioda. Cena po kojoj je ovaj proizvod plasiran na međunarodnom tržištu rasla je po stopi od 13,67% godišnje, a najviše cene, 0,99 \$/kg, odnosno 0,94 \$/kg, ostvarene su u 2023., odnosno 2024. godini.

Tabela 2. Izvozne cene sveže paprike iz Republike Srbije (2020-2024), \$/kg
Table 2. Fresh pepper export prices from the Republic of Serbia (2020-2024)
\$/kg

Zemlja	Izvozna cena (\$/kg)	Index prosek=100	CV (%)	Stopa promene (%)
Slovenija	0,99	135,62	38,25	20,62
Hrvatska	0,92	126,03	21,94	12,73
Bosna i Herc.	0,60	82,19	23,59	17,94
Mađarska	0,48	65,75	*	*
Slovačka	0,37	50,68	20,99	5,80
Prosečna cena	0,73	100,00	23,35	13,67
<i>Obračun na bazi podataka RZS Beograd</i> <i>* zbog prekida kontinuiteta u vremenskoj seriji nije bilo</i> <i>moгуće izračunati koeficijent varijacije i stopu promene</i>				

Najviša izvozna cena ostvarena je u izvozu sveže paprike u Sloveniju, a prosečno je iznosila 0,99 \$/kg. Navedena cena viša je za 35,6% od prosečne cene koja je ostvarena u ukupnom izvozu iz Republike Srbije. Cena po kojoj je ovaj proizvod plasiran na tržište Slovenije imala je tendenciju rasta po stopi od 20,62% godišnje.

Prema visini cene, sledeća zemlja je Hrvatska na čijem tržištu je prosečno iznosila 0,92 \$/kg, što predstavlja vrednost koja je za 26,0% viša od cene koja je ostvarena u ukupnom izvozu.

Kako je prethodno navedeno, Bosna i Hercegovina predstavlja vodeću destinaciju sa stanovišta količinskog izvoza sveže paprike iz Republike Srbije. Međutim, prosečna cena ostvarena u analiziranom periodu bila je na nivou od 0,60 \$/kg, što je za 17,8% niže od prosečne cene koja je ostvarena u ukupnom izvozu. Značajno je što je cena po kojoj je sveža paprika bila plasirana na tržištu Bosne i Hercegovine najveće vrednosti dostigla u pretposlednjoj i poslednjoj godini analiziranog perioda, kada je iznosila 0,85 \$/kg, odnosno 0,78 \$/kg.

Cena koja je ostvarena u izvozu sveže paprike u Mađarsku iznosila je prosečno 0,48 \$/kg, dok je cena postignuta na tržištu Slovačke bila niža za 0,11 \$/kg. Cena po kojoj je ovaj proizvod realizovan na tržištu Slovačke imala je tendenciju rasta po stopi od 5,80% godišnje. Značajno je da su najviše izvozne cene na tržištu ove destinacije ostvarene u poslednje dve godine analiziranog perioda, kada je cena iznosila 0,53 \$/kg, odnosno 0,40 \$/kg.

U izvozu paprike iz Republike Srbije, pored sveže, participirala je i suva, odnosno mlevena paprika. U analiziranom periodu izvoz je bio

na prosečnom nivou od 1.111 tona, što je vrednosno iznosilo 7,0 miliona USD. Izvoz suve, odnosno mlevene paprike, sa stanovišta količine, imao je tendenciju pada po stopi od 8,47%, uz variranje u odnosu na prosek od 14,45% godišnje (*tabela 3*). Najveći izvoz ostvaren je 2020. godine, kada je količina suve, odnosno mlevene paprike u izvozu bila na nivou od 1.346 tona, dok je najmanji izvoz ostvaren u poslednjoj godini analiziranog perioda (2024), kada je na međunarodnom tržištu realizovano 923 tone.

Ukoliko se izvoz analizira po zemljama može se uočiti da tržišta Mađarske i Nemačke imaju dominantnu poziciju i da apsorbuju više od polovine (54,7%) ukupnog izvoza suve, odnosno mlevene paprike iz Republike Srbije.

Količine koje se godišnje izvezu na tržište Mađarske bile su na prosečnom nivou od 318 tona, odnosno 28,6% ukupnog izvoza analiziranog proizvoda. Izvoz u Mađarsku imao je tendenciju pada po godišnjoj stopi od 17,45%, uz variranje u odnosu na prosečnu vrednost od 40,66% godišnje. Prosečna vrednost izvoza suve, odnosno mlevene paprike u Mađarsku bila je na nivou od 1,9 miliona USD.

Tabela 3. Izvoz suve, odnosno mlevene paprike iz Republike Srbije (2020-2024), tona i 000\$

Table 3. Export of dry or ground pepper from the Republic of Serbia (2020-2024), tons and 000\$

Zemlja	Prosečna količina (t)	Struktura ukupno= 100%	CV (%)	Stopa promene (%)	Prosečna vrednost (000\$)
Mađarska	318	28,6	40,66	-17,45	1.889
Nemačka	290	26,1	21,19	-7,69	1.552
Bosna i Herc.	122	11,0	9,75	-0,19	1.004
Crna Gora	90	8,1	11,44	3,20	671
Hrvatska	71	6,4	52,27	-20,73	462
Ostale	220	19,8	-	-	1.394
Ukupno	1.111	100.0	14,45	-8,47	6.972
<i>Obračun na bazi podataka RZS Beograd</i>					

U istom periodu, na tržište Nemačke prosečno je izvezeno 290 tona suve, odnosno mlevene paprike, što je činilo 26,1% ukupnog izvoza. Izvoz u ovu zemlju imao je tendenciju pada po stopi od 7,69% godišnje, a koeficijent varijacije iznosio je 21,19%.

Sledeća zemlja je Bosna i Hercegovina na čije tržište je godišnje prosečno izvezeno 122 tone suve, odnosno mlevene paprike, što je činilo

11,0% ukupnog izvoza ovog proizvoda. Najveći izvoz na ovo tržište (140 tona) ostvaren 2022. godine, dok se u ostalim godinama kretao u intervalu od 111 do 128 tona. Vrednosno posmatrano, izvoz je prosečno iznosio 1,0 milion USD. Značajno je navesti da je vrednost izvoza imala tendenciju rasta po stopi od 6,67% godišnje, a da je najveća vrednost ostvarena u poslednjoj godini istraživanja, kada je izvoz iznosio 1,15 miliona USD. Rast vrednosti izvoza u Bosnu i Hercegovinu, u poslednjoj i pretposlednjoj godini analiziranog perioda, predstavlja rezultat rasta cene u 2023. i 2024. godini, u odnosu na cene koje su karakterisale izvoz ovog proizvoda u godinama koje su im prethodile.

Značajne su još i Crna Gora i Hrvatska, koje su u ukupnom izvozu suve, odnosno mlevene paprike iz Republike Srbije participirale sa 8,1%, odnosno 6,4%. Izvoz u Crnu Goru bio je na prosečnom nivou od 90 tona, a značajno je navesti da je ova zemlja predstavljala jedino od analiziranih tržišta koje je u količinskom izvozu ovog proizvoda zabeležilo tendenciju rasta (3,20% godišnje). Prosečna vrednost izvoza na tržište Crne Gore iznosila je 671 hiljadu USD, dok je najveća vrednost izvoza ostvarena u poslednjoj godini istraživanja (888 hiljada USD).

Izvoz u Hrvatsku bio je na prosečnom nivou od 71 tone, a tokom perioda koji je predmet analize zabeležen je pad po značajnoj stopi od 20,73% godišnje. Vrednosno posmatrano, izvoz je prosečno iznosio 462 hiljade USD.

Kao i u slučaju izvoza sveže paprike iz Republike Srbije, u izvozu suve, odnosno mlevene paprike najznačajnija su tržišta zemalja Evropske unije, koja participiraju sa 72,6%. Slede zemlje CEFTA koje imaju učešće od 23,7% i ostale zemlje na čija tržišta se plasira 3,7% ukupnog izvoza suve, odnosno mlevene paprike iz Republike Srbije.

Vlahović et al. (2019) ističu da izvozni proizvodi treba da budu prilagođeni potrebama i zahtevima potrošača u pojedinim zemljama, a da je neophodan preduslov za efikasan izvoz balansirano ispitivanje potreba i zahteva pojedinih segmenata tržišta: CEFTA, Evropska unija, Ruska Federacija itd.

Da bi bila ostvarena konkurentnost u izvozu povrća i proizvoda od povrća potrebno je obratiti mnogo veću pažnju na razvoj inovativnih marketinških strategija, segmentaciju i diferencijaciju ponude, sprovođenje i sertifikaciju sistema bezbednosti i kvaliteta, kao i efektivnu distribuciju i agresivniju promociju proizvoda (Cvijanović i sar., 2008).

Puškaric et al., (2011) navode da uspešan izvoz povrća i proizvoda na bazi povrća zahteva stabilnost i ujednačenost proizvodnje, odnosno potrebno je da proizvodi za izvoz imaju dobar kvalitet, da budu raspoloživi u dovoljnim količinama, da se isporuka sprovodi u kontinuitetu i da proizvodi budu pod kontinuiranom kontrolom.

Sertifikacija određenih standarda predstavlja preduslov za pokretanje procesa koji će rezultirati izvozom. U pojedinim izvoznim aranžmanima, kao što je plasman povrća na stranom tržištu kroz maloprodajne lance, neophodno je posedovanje sertifikata kao što su GlobalGAP, BRC, Grasp, IFS i dr.

Izvozna cena suve, odnosno mlevene paprike iz Republike Srbije prosečno je iznosila 6,27 \$/kg i imala je tendenciju rasta po stopi od 13,88% godišnje (*tabela 4*). Na izražen rast izvozne cene ovog proizvoda ukazuje i podatak da je u prvoj godini istraživanja cena bila na nivou od 5,12 \$/kg, dok je u prethodnoj i poslednjoj godini analiziranog perioda iznosila 7,56 \$/kg, odnosno 8,33 \$/kg.

Tabela 4. Izvozna cena suve, odnosno mlevene paprike iz Republike Srbije (2020-2024), \$/kg

Table 4. Dry or ground pepper export prices from the Republic of Serbia (2020-2024), \$/kg

Zemlja	Izvozna cena (\$/kg)	Index prosek=100	CV (%)	Stopa promene (%)
Bosna i Herc.	8,23	131,26	14,69	6,87
Crna Gora	7,45	118,82	22,34	13,85
Hrvatska	6,51	103,83	25,56	17,30
Mađarska	5,94	94,74	24,06	14,10
Nemačka	5,35	85,33	30,24	19,60
Prosečna cena	6,27	100,00	22,17	13,88
<i>Obračun na bazi podataka RZS Beograd</i>				

U izvozu suve, odnosno mlevene paprike iz Republike Srbije najviša cena ostvarena je na tržištu Bosne i Hercegovine, koja je prosečno iznosila 8,23 \$/kg. Značajno je navesti da je cena suve paprike u izvozu na ovo tržište, u 2024. godini, iznosila 10,0 \$/kg, što predstavlja najveću vrednost po kilogramu ovog proizvoda koja je u izvozu iz Republike Srbije, u analiziranom periodu, ostvarena na međunarodnom tržištu.

Sledeća destinacija je Crna Gora, na čijem tržištu je ostvarena cena prosečno iznosila 7,45 \$/kg. Izvozna cena je u analiziranom periodu

IZVOZ
PAPRIKE IZ
REPUBLIKE
SRBIJE

zabeležila trend rasta po stopi od 13,85%, a najveće vrednosti ostvarene su poslednjoj i preposlednjoj godini perioda, kada je cena bila na nivou od 9,09 \$/kg, odnosno 9,35 \$/kg.

Prosečna cena koja je ostvarena u izvozu suve, odnosno mlevene paprike u Hrvatsku iznosila je 6,51 \$/kg i imala je izražen trend rasta koji je karakterisala godišnja stopa od 17,30%.

U izvozu suve, odnosno mlevene paprike na tržište Mađarske i Nemačke ostvarena cena je prosečno iznosila 5,94 \$/kg, odnosno 5,35 \$/kg. Izvoz na navedena tržišta zabeležio je trend rasta po stopi od 14,10%, odnosno 19,60% godišnje, a značajno je da je u izvozu suve, odnosno mlevene paprike u obe zemlje izvozna cena najvišu vrednost imala u preposlednjoj i poslednjoj godini analiziranog perioda.

Na osnovu analize izvoza suve, odnosno mlevene paprike može se zaključiti da je izvoz, ukoliko se posmatra sa stanovišta vrednosti, imao značajan rast u poslednje dve godine analiziranog perioda. Direktan uticaj na povećanje vrednosti izvoza imao je izražen rast cena po kojima je suva, odnosno mlevena paprika realizovana na tržištima prethodno navedenih zemalja.

Na primeru visine cena koje je suva, odnosno mlevena paprika ostvarila na međunarodnom tržištu može se uočiti značaj dodate vrednosti koja se dobija primenom određenih vidova prerade primarnih poljoprivrednih proizvoda. Visoka cena koju je, u odnosu na svežu papriku, na međunarodnom tržištu ostvarila suva, odnosno mlevena paprika, direktna je posledica prerade i transformacije primarnog poljoprivrednog proizvoda u proizvod sa određenim nivoom dodate vrednosti.

Paprika, najviše sveža, predstavlja proizvod sa najvećom perspektivom povećanja izvoza u narednom periodu. Sa jedne strane, prethodno navedeno je povoljno, međutim, sa druge strane, nepovoljno je to što se u velikim količinama izvozi proizvod koji predstavlja primarni poljoprivredni proizvod, odnosno proizvod koji će tek proći proces prerade i na taj način dobiti dodatnu vrednost.

4 Zaključak

U periodu koji je predmet istraživanja ukupan izvoz paprike (sveža i suva, odnosno mlevena paprika) iz Republike Srbije prosečno je iznosio 13,7 miliona USD. Vrednost ukupnog izvoza paprike imala je tendenciju blagog pada po stopi od 0,98%

Izvoz sveže paprike iz Republike Srbije zabeležio je tendenciju pada po stopi od 6,03% godišnje, dok je izvoz suve, odnosno mlevene paprike, posmatrano sa stanovišta vrednosti, zabeležio tendenciju rasta po stopi od 4,23%. Porast izvozne cene suve, odnosno mlevene paprike značajno je uticao na relativno povećanje ukupne vrednosti domaćeg izvoza ovog proizvoda na međunarodno tržište.

Sa stanovišta količine, u izvozu paprike iz Republike Srbije, značajnija je sveža paprika. Prosečan izvoz iznosio je 9.262 tone i zabeležio je trend značajnog pada po godišnjoj stopi od 17,32%. Najveća količina sveže paprike izvezena je na tržište Bosne i Hercegovine, prosečno 2.840 tona, što predstavlja 30,7% ukupnog izvoza. Značajno tržište predstavlja i Hrvatska sa prosečnim učešćem od 25,8% u ukupnom izvozu sveže paprike.

Izvoz suve, odnosno mlevene paprike iznosio je prosečno 1.111 tona i zabeležio je tendenciju pada po stopi od 8,47% godišnje. Najznačajnije destinacije za plasman ovog proizvoda predstavljaju Mađarska i Nemačka koje u ukupnom izvozu participiraju sa 28,6%, odnosno 26,1%, što predstavlja prosečno 318, odnosno 290 tona.

U izvozu sveže paprike iz Republike Srbije ostvarena cena bila je na prosečnom nivou od 0,73 \$/kg, dok je najviša izvozna cena ostvarena na tržištu Slovenije (0,99 \$/kg).

Izvozna cena suve, odnosno mlevene paprike iz Republike Srbije prosečno je iznosila 6,27 \$/kg i imala je tendenciju rasta po stopi od 13,88% godišnje. Posmatrano po destinacijama, najviša cena, koja je iznosila prosečno 8,23 \$/kg, ostvarena je u izvozu u Bosnu i Hercegovinu.

Na osnovu ostvarenih trendova izvoza sveže paprike, može se očekivati da će Bosna i Hercegovina i Hrvatska zadržati poziciju najznačajnijih tržišta za plasman ovog proizvoda iz Republike Srbije.

Može se očekivati da će Mađarska, ali i Nemačka i Bosna i Hercegovina, nastaviti da budu najznačajnija tržišta za plasman suve, odnosno mlevene paprike iz Republike Srbije, prvenstveno zbog ispoljenih vrednosti izvoza, ali i specifične nacionalne kuhinje pojedinih zemalja koja podrazumeva korišćenje značajnih količina ovog proizvoda.

Literatura 5

1. Cebula, S., Jakubas, A., Sekara, A., Kalisz, A., Pohl, A. (2015). The relationship between morphological features

and nutritive value of sweet pepper fruits. *Acta Scientiarum Polonorum. Hortorum Cultus*, 14(4).

IZVOZ
PAPRIKE IZ
REPUBLIKE
SRBIJE

2. Cvijanović. D., Vlahović. B., Parušić. V. (2008). Uloga međunarodnog marketinga u kreiranju konkurentnosti domaćih proizvođača povrća - stanje, šanse i perspektive: Savremeni povrtar br. 28. str. 29-33.
3. Madhavi R. K., Shivashankara, K. S., Geetha, G. A., Pavithra, K. C. (2016). Capsicum (hot pepper and bell pepper). *Abiotic stress physiology of horticultural crops*, 151-166.
4. Puškarić, A., Kuzman, B., Blagojević, N. P. (2024). Foreign trade exchange of agricultural and food products of Serbia and Bosnia and Hercegovina. *Ekonomija-teorija i praksa*, 17(3), 75- 94.
5. Puškarić, A., Kuzman, B., Bekić, B. (2011): Analysis of export of vegetables and vegetable products from Republic of Serbia into countries of CEFTA Region, Scientific Papers series "Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development", Vol 11, Issue 2/2011, ISSN 2247-3527, pp 168-172
6. Rubio. J.S., García-Sánchez F., Flores P., Navarro, J.M., Martínez V. (2010). Yield and fruit quality of sweet pepper in response to fertilisation with Ca²⁺ and K⁺, Spanish. *Journal of Agricultural Research*, 2010 8(1), 170-177.
7. Valšíková, M., Králová, J., Barkoci, Š. (2006). Study of some characteristics of vegetable pepper varieties. *Hort. Sci.(Prague)*, 33(4), 153-157.
8. Vera-Guzmán, A. M., Chávez-Servia, J. L., Carrillo-Rodríguez, J. C., López, M. G. (2012). Phytochemical evaluation of wild and cultivated pepper (*Capsicum annuum* L. and *C. pubescens* Ruiz & Pav.) from Oaxaca, Mexico.
9. Vlahović, B., Veličković, S. (2016). Izvoz povrća u funkciji razvoja povrtarske proizvodnje u Republici Srbiji/Export of vegetables with the purpose of developing vegetable production in the Republic of Serbia. *Agroekonomika/Agrieconomica*, 45(71).
10. Vlahović, B., Užar, D. (2019). Export of processed vegetables from the Republic of Serbia - izvoz prerađenog povrća iz Republike Srbije. *Journal on Processing and Energy in Agriculture*, 23(4), 185.
11. Republički zavod za statistiku Beograd [https://data.stat.gov.rs/\(pristupljeno mart 2025\)](https://data.stat.gov.rs/(pristupljeno%20mart%202025)).

Primljen/Received: 20.02.2025.

Prihvaćen/Accepted: 28.02.2025.